

ΣΗΜΕΙΩΜΑ
για το σχέδιο νόμου
«Εξορθολογισμός και βελτίωση στην απονομή της πολιτικής δικαιοσύνης»

Με βάση το Σύνταγμα του 1975, το δικαίωμα της δικαστικής προστασίας είναι ένα πανανθρώπινο συνταγματικό δικαίωμα και ένα δημόσιο αγαθό, το οποίο πρέπει να απολαμβάνουν όλα τα άτομα, ενώ οι δικαστικές αποφάσεις πρέπει να ελέγχονται από τα ανώτατα δικαστήρια. Η πρωτοβουλία για τους δικονομικούς νόμους ανήκει στην Πολιτεία που πρέπει να λαμβάνει υπ' όψιν τα διδάγματα της επιστήμης και τις απόψεις της θεωρίας, των δικαστικών λειτουργών και του δικηγορικού σώματος, αλλά και τις κοινωνικές εξελίξεις.

Η απονομή της δικαιοσύνης εναπόκειται στα δικαιοδοτικά όργανα και στους δικαστικούς λειτουργούς, με την ταυτόχρονη απαραίτητη και ουσιαστική συνδρομή εκείνων που επιτελούν το δικηγορικό λειτούργημα. Οι δικαστικοί λειτουργοί και οι δικηγόροι αποτελούν τους δύο βασικούς και θεμελιώδεις παράγοντες, από τους οποίους εξαρτάται η απρόσκοπτη, ταχεία, ορθή και πειστική απονομή της.

Το παρόν σχέδιο νόμου έχει ως αφετηρία τον απόλυτο σεβασμό στα δικαιώματα των διαδίκων και στον καθοριστικό ρόλο των δικαστικών λειτουργών και των δικηγόρων στην απονομή της δικαιοσύνης, αλλά και (των δικαστικών υπαλλήλων και δικαστικών επιμελητών) τον σημαντικό ρόλο στη δικαστική και εξώδικη διαδικασία.

Με την ενεργό σκέψη ότι πρέπει να διαφυλαχθεί και αποκατασταθεί η συνέχεια, η ενότητα και η συνοχή του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και προκειμένου να ικανοποιηθεί το αίτημα για ταχύτερη, ορθότερη, απλούστερη και ουσιαστικότερη απονομή της δικαιοσύνης, τίθενται οι ακόλουθοι κύριοι στόχοι:

- α) Η ενίσχυση της διαφάνειας, της σοβαρότητας και της αποτελεσματικότητας της διαδικασίας.
- β) Η διεύρυνση των δυνατοτήτων για την εξωδικαστική επίλυση των διαφορών.
- γ) Η διεύρυνση των δυνατοτήτων για την ανεύρεση της ουσιαστικής αλήθειας.
- δ) Η αναβάθμιση της διαδικασίας.
- ε) Η ομοιόμορφη ρύθμιση ομοίων δικονομικών καταστάσεων.
- στ) Η αποφυγή δημιουργίας πρόσθετων νομικών και πρακτικών προβλημάτων, δικονομικών απαραδέκτων και ελαττωμάτων.
- ζ) Η προσπάθεια επιτάχυνσης της δίκης χωρίς παράλληλη θυσία της ορθής απονομής της δικαιοσύνης.
- η) Η αξιοποίηση των σύγχρονων τεχνολογικών εξελίξεων που θα διευκολύνουν τη δυνατότητα της ενδοδιαδικαστικής ή εξώδικης ηλεκτρονικής διακίνησης των δικογράφων, εγγράφων, κ.λπ. και επικοινωνίας των παραγόντων της δίκης, ώστε να υπάρξει το απαραίτητο βασικό νομοθετικό θεμέλιο για την εισαγωγή στο πεδίο της δικαιοδοσίας των πολιτικών δικαστηρίων της ηλεκτρονικής υποβολής δικογράφων, της ηλεκτρονικής άσκησης ενδίκων βοηθημάτων και ενδίκων μέσων και της ηλεκτρονικής επίδοσης (κοινοποίησης) εγγράφων (δικογράφων) με

απώτερο σκοπό — αφού προηγηθεί η ανάλογη πλήρης τεχνολογική (ηλεκτρονική) υποδομή των δικαστηρίων και των προσώπων που εμπλέκονται στην απονομή της δικαιοσύνης (δικαστικών λειτουργών, δικηγόρων, συμβολαιογράφων, δικαστικών επιμελητών) και εκδοθούν τα προβλεπόμενα προεδρικά διατάγματα — τη γενικευμένη καθιέρωση της «ηλεκτρονικής διαδικασίας», ή άλλως «ηλεκτρονικής δίκης», με ταυτόχρονη προστασία βέβαια και κατοχύρωση όλων των συνταγματικών εγγυήσεων απονομής δικαιοσύνης.

Για την επιτάχυνση της διαδικασίας εισάγονται, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθες νομοθετικές ρυθμίσεις:

1. Διευρύνεται η υλική αρμοδιότητα του ειρηνοδικείου και του μονομελούς πρωτοδικείου. Με την εισαγόμενη ρύθμιση θα μειωθεί ο φόρτος του πολυμελούς πρωτοδικείου και θα επέλθει, κατ' αποτέλεσμα η επιτάχυνση στην απονομή της δικαιοσύνης.
2. Οι εφέσεις κατά των αποφάσεων των ειρηνοδικείων και των μονομελών πρωτοδικείων εκδικάζονται στο μονομελές πρωτοδικείο και στο μονομελές εφετείο, αντίστοιχα, ενώ η εκδίκαση της αναιρέσεως κατά των αποφάσεων των μονομελών δικαστηρίων γίνεται με τριμελή σύνθεση του Αρείου Πάγου.
3. Αναμορφώνεται το πλαίσιο για τη συμβιβαστική επίλυση των διαφορών, με την κατάργηση της υποχρεωτικότητας της απόπειρας εξώδικης επίλυσης του άρθρου 214Α και την παροχή δυνατότητας καταρτίσεως δικαστικού συμβιβασμού αμέσως μετά την κατάθεση αγωγής και ανεξαρτήτως στάσεως δίκης.
4. Το καθήκον επιμέλειας του δικαστή εκτείνεται στη συμπλήρωση των ισχυρισμών, οι οποίοι διατυπώθηκαν ατελώς και αορίστως. Η συμπλήρωση αφορά μόνο στην πραγματική (ποιοτική ή ποσοτική) αοριστία της αγωγής, η οποία υπάρχει όταν δεν αναφέρονται όλα τα στοιχεία που απαιτούνται κατά νόμον για τη θεμελίωση της αγωγής. Η υποχρέωση του δικαστή συνιστά σε κάθε περίπτωση καθήκον επιμέλειας και όχι αποτελέσματος.
5. Προηγείται η συζήτηση των υποθέσεων για τις οποίες δεν θα διεξαχθεί εμφάνιση απόδειξης.
6. Καταργείται το σύστημα της μονομερούς συζήτησης και επαναφέρεται το καθεστώς των δυσμενών συνεπειών της ερημοδικίας, στο πεδίο της τακτικής διαδικασίας.
7. Καταργείται η υποχρέωση προς άσκηση (κυρίως) αγωγής μέσα σε τριάντα μέρες από την έκδοση της αποφάσεως που διατάσσει ασφαλιστικό μέτρο.

Για τον εξορθολογισμό της διαδικασίας τίθενται, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθες ρυθμίσεις:

1. Αναμορφώνεται η κατά τόπον αρμοδιότητα επί αξιώσεων από αδικοπραξία και διατροφή, έτσι ώστε οι διαφορές από αδικοπραξία να μπορούν να εισαχθούν και στο δικαστήριο του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός ή επίκειται η επέλευσή του, ενώ οι αξιώσεις διατροφής στο δικαστήριο του τόπου όπου έχει την κατοικία του ή τη διαμονή του ο δικαιούχος της διατροφής.
2. Καθιερώνεται το Σάββατο ως εξαιρετικά και μη εργάσιμη ημέρα, ώστε να μη μπορεί να γίνεται επίδοση και κατά την ημέρα αυτή (άρθρα 125 παρ.1, 144).

3. Προτείνεται ο περιορισμός της δυνατότητας εναλλακτικής επίδοσης μόνο σε ενήλικους που συνοικούν με τον προς τον η επίδοση (άρθρο 128 παρ.1).
4. Θεσπίζεται η εγγραφή στα βιβλία διεκδικήσεων και των αγωγών διάρρηξης δικαιοπραξίας ως καταδολιευτικής.
5. Καταργείται η διαδικασία του προελέγχου των αιτήσεων αναιρέσεως (άρθρο 571).
6. Καταργείται η δυνατότητα ασκήσεως αναιρέσεως σε υποθέσεις ασφαλιστικών μέτρων στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.
7. Ρυθμίζεται ότι οι προφορικές προσφορές υποβάλλονται αμέσως μετά προς τον υπάλληλο του πλειστηριασμού, ο οποίος μετά την ολοκλήρωσή τους προβαίνει στην κατακύρωση. Με την τροποποιούμενη ρύθμιση η τελευταία προσφορά, δυναμένη να γίνει μετά παρέλευση ημιώρου, κινδυνεύει να καταστεί αντικείμενο συναλλαγής.
8. Θεσπίζεται το νομοθετικό πλαίσιο για την κατάθεση και επίδοση δικογράφων με ηλεκτρονικά μέσα, ρύθμιση η οποία όμως θα ενεργοποιηθεί στην πράξη και θα ισχύσει μετά από έκδοση ειδικού προεδρικού διατάγματος, που θα ορίζει και τις λεπτομέρειες.
9. Εισάγεται, τέλος, συγκεκριμένη ρύθμιση, ώστε να καταστεί αρτιότερη και αποτελεσματικότερη η δυνατότητα της κατάσχεσης άυλων μετοχών με συνεκτίμηση πάντοτε των υπαρχουσών διατάξεων, αλλά και της δομής της αναγκαστικής εκτέλεσης.